

บทที่ 5

บทสรุปและขอเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉล
เจาหนี้ในบทก่อน ๆ ที่ผ่านมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าหลักกฎหมายเรื่องนี้มีปัญหามากหลายประการ
ที่ยังไม่อาจหาข้อยุติได้ง่าย ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักกฎหมายเรื่องการเพิกถอนนิติกรรม
ซึ่งฉ้อฉลเจาหนี้ในกฎหมายไทยบัญญัติไว้น้อยมากเพียง 4 มาตราเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่หลักกฎหมาย
เรื่องนี้เป็นหลักกฎหมายที่มีความสำคัญและมีปัญหายากในทางปฏิบัติไม่น้อยกว่าหลักกฎหมาย
เรื่องอื่นในกฎหมายลักษณะหนี้ ดังนั้นเมื่อนำกฎหมายในเรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉล
เจาหนี้มาใช้ ก็จะทำให้เกิดความยุ่งยาก ไม่สามารถครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดได้
เพราะผู้ใช้จะต้องอาศัยการตีความเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดความเห็นแตกแยกออก
ไต่หลายประการดังกล่าวนั้นแล้ว ในบทนี้ผู้เขียนจะรวบรวมปัญหาที่สำคัญและมีความยุ่งยาก
ในการใช้กฎหมายเรื่องนี้มากแล้วโดยสรุปอีกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งเสนอแนะทางแก้ปัญหานั้น ๆ
เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายสามารถนำหลักกฎหมายเรื่องนี้มาใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพตรง
ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์จะคุ้มครองเจาหนี้ได้โดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาสำคัญในเรื่องนี้ที่สมควรจะแก้ไขปรับปรุงและแก้ไข มีดังนี้คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะของนิติกรรมที่จะเพิกถอน

เนื่องจากนิติกรรมที่จะเพิกถอนได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญคือทำให้เจาหนี้เสีย
เปรียบ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ผู้เขียนเห็นว่า เป็นลักษณะสำคัญยิ่งเปรียบได้กับหัวใจของหลัก
กฎหมายเรื่องนี้เลยทีเดียว แต่ปรากฏว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเรามีบัญญัติ
นิยามความหมายของลักษณะนิติกรรมที่ทำให้เจาหนี้เสียเปรียบไว้แต่อย่างใด ดังนั้นการที่จะ
พิจารณาว่า นิติกรรมใดที่ลูกหนี้ได้กระทำขึ้นนั้นทำให้เจาหนี้เสียเปรียบหรือไม่จึงต้องอาศัยการ

ถึงความกันเอาเอง อันมีผลทำให้ความหมายของนิทกรรมที่ทำให้เจ้านี้เสียเปรียบแตกต่างกันออกไปตามความเห็นของนักกฎหมายผู้ที่มีความสนใจในลาจะหาข้อยุติใ้ได้ง่าย ๆ ซึ่งจากการศึกษาแนวความคิดความของนักกฎหมายหรือสรุปได้ว่ามีความเห็นแตกแยกออกไปเป็น 2 ฝ่ายคือ

ฝ่ายแรก นักกฎหมายฝ่ายนี้ยึดถือเอากองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นสาระสำคัญในการตีความ กล่าวคือ ฝ่ายนี้เห็นว่านิทกรรมใดจะทำให้เจ้านี้เสียเปรียบหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่านิทกรรมนั้นมีผลทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดทอนลงจนไม่พอชำระหนี้แก่เจ้านี้หรือไม่กานิทกรรมที่ลูกหนี้กระทำนั้นไม่มีผลทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลง หรือทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลงก็จริงแต่ยังมีเหลือเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าน้อย เช่นนี้ นิทกรรมนั้นไม่มีลักษณะที่ทำให้เจ้านี้เสียเปรียบ¹

ฝ่ายที่สอง นักกฎหมายฝ่ายนี้ยึดถือเอาความเสียหายที่เจ้านี้ได้รับเป็นสาระสำคัญในการตีความ กล่าวคือ ฝ่ายนี้เห็นว่านิทกรรมใดจะทำให้เจ้านี้เสียเปรียบหรือไม่นั้นให้พิจารณาเพียงว่านิทกรรมนั้นมีผลทำให้เจ้านี้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ของตนหรือไม่ หากผลของนิทกรรมนั้นทำให้เจ้านี้ไม่อาจบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงตามมูลหนี้ของตนได้ เจ้านี้ก็ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ นิทกรรมนั้นก็เป็้นนิทกรรมที่ทำให้เจ้านี้เสียเปรียบแล้ว โดยไม่คำนึงถึงเลยว่านิทกรรมนั้นมีผลอย่างไรต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่มาทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้จะมีอยู่มากมายเพียงใด จะเพียงพอที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแทนการไม่ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงนั้นได้หรือไม่ ด้วยเหตุนี้ นักกฎหมายฝ่ายนี้จึงนำหลักกฎหมายเรื่องการเพิกถอนนิทกรรมซึ่งลบล้างเจ้านี้ไปไว้กับนิทกรรมที่ลูกหนี้กระทำลงเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เจ้านี้สามารถบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงหลายกรณี เช่น ให้สิทธิขอเพิกถอนสัญญาซื้อขายซึ่งผู้จะขายได้กระทำกับบุคคลอื่นทั้ง ๆ ที่ได้ทำสัญญาจะซื้อขายทรัพย์สินนั้นให้แก่คนแล้วแก่ผู้จะซื้อ ทั้งนี้ เพราะถือว่าสัญญาซื้อขายนั้นทำให้ผู้จะซื้อเสียหายไม่อาจบังคับให้ผู้จะขายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้นให้แก่ผู้จะซื้อได้ตามสัญญา

¹ ฎีกาขอละเมิดคดีในบทที่ 2 ข้อ 1.2.1.

จึงเป็นนิติกรรมที่ทำให้เจาหนี้เสียเปรียบแล้ว หรือนำไปใช้กับกรณีอื่นในทำนองเดียวกันนี้¹

จากการพิจารณาถึงแนวการตีความของทั้งสองฝ่าย ผู้เขียนเห็นว่าแนวการตีความ
 ความความเห็นแรกยึดถือเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเคร่งครัด โดยคำนึงถึง
 ว่าหลักกฎหมายเรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจาหนี้เป็นมาตรการในการควบคุมกองทรัพย์สิน
 สิ้นของลูกหนี้ไว้เพื่อให้เจาหนี้บังคับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินนั้นได้ และเนื่องจากการบังคับ
 ชำระหนี้ของเจาหนี้สามารถทำได้ทั้งการบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงและการบังคับชำระ
 หนี้โดยคำสั่งใหม่ทดแทน² ดังนั้นการที่จะพิจารณาว่าเจาหนี้สามารถบังคับชำระหนี้จากกอง
 ทรัพย์สินของลูกหนี้ได้หรือไม่จึงต้องพิจารณาทั้งการบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงและโดย
 คำสั่งใหม่ทดแทน หากผลของนิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำนั้นมีผลเพียงทำให้เจาหนี้ไม่สามารถบังคับ
 ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงเท่านั้น แต่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ยังมีเหลืออยู่พอที่จะให้เจาหนี้
 บังคับชำระหนี้คำสั่งใหม่ทดแทนแทนการไม่ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงได้แล้ว นิติกรรมนั้นก็
 ทำให้เจาหนี้เสียเปรียบแต่อย่างใด ส่วนความเห็นที่สองนั้นเป็นความเห็นที่นักกฎหมายพยายาม
 ที่จะตีความกฎหมายเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เจาหนี้ผู้ต้องเสียหายจากการกระทำนิติกรรมของ
 ลูกหนี้จนเป็นการตีความที่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของหลักกฎหมายเรื่องนี้โดยชัดแจ้ง และยัง
 เป็นการตีความที่ขัดกับหลักกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สิน และบุคคลสิทธิอย่างสิ้นเชิง
 กล่าวคือ เป็นการตีความใหม่บุคคลสิทธิมีอำนาจเหนือทรัพย์สิน ทั้งนี้เพราะการตีความดัง
 กล่าวมีผลให้ลูกหนี้ซึ่งผูกพันจะนำทรัพย์สินของตนชำระหนี้ให้แก่บุคคลใดแล้วก็เท่ากับว่าได้ชำระ
 หนี้ไปแล้ว เพราะลูกหนี้ไม่มีวันเปลี่ยนใจที่จะไม่ชำระหนี้ให้ใครเลย ไม่ว่าลูกหนี้จะไปทำนิติ
 กรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น เจาหนี้ก็จะตามไปเพิกถอนได้ทั้งสิ้นเหมือนกับว่าลูกหนี้ไม่มี
 กรรมสิทธิ์ใด ๆ ในทรัพย์สินนั้นอยู่แล้ว ทั้ง ๆ ที่ความจริงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นยังเป็น

¹ ฎีกายละเอียดในบทที่ 4 ข้อ 4

² ฎีกายละเอียดในบทที่ 1 ข้อ 1.2

ของลูกหนี้ผู้โดยสมบูรณ์ ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า ความเต็มหลังที่พยายามที่จะให้ความ
เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ผู้ต้องเสียหายที่อ้างเกี่ยวกับหลักกฎหมายอังกฤษ ซึ่งถือว่าเจ้าหนี้
เจ้านี้เป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในทางยุติธรรมแล้ว กฎหมายจึงคุ้มครองเจ้าหนี้ประเภทนี้
แต่ผู้เขียนเห็นว่า การตีความเช่นนี้ไม่ว่าจะถูกต้อง เพราะระบบกฎหมายของประเทศไทย
กับประเทศอังกฤษนั้น แตกต่างกัน การตีความของไทยซึ่งใช้ระบบ Civil Law
นี้จะต้องอาศัยกฎหมายที่บัญญัติขึ้นแล้วจึงจะนำตัวกฎหมายนั้นมาตีความเพื่อรับใช้กับ
กรณีต่าง ๆ ไม่เหมือนระบบ Common Law ของอังกฤษ ซึ่งศาลสามารถวางหลักกฎหมาย
ขึ้นเองในคำพิพากษานั้น เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่กรณีเป็นราย ๆ ไปได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า
ในกรณีนี้กฎหมายได้ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในอันที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน แทนการไม่ชำระหนี้
โดยเฉพาะ เจาะจงนั้น เพื่อเยียวยาความเสียหายของเจ้าหนี้ไว้แล้ว ผู้เขียนจึงไม่เห็น
ความจำเป็นใด ๆ ที่จะองค์ความหมายให้ขัดกับ เจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อเยียวยา
ความเสียหายแก่เจ้าหนี้

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าแนวทางการตีความ
กฎหมาย เพื่อวางหลักเกณฑ์ของลักษณะนิติกรรมที่ทำให้เจ้าหนี้เสียหายที่ถูกต้อง ควรยึด
ถือองค์ทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นหลักในการพิจารณาตามความเห็นแรกมากกว่าจะคำนึงถึง
แต่ความเสียหายของเจ้าหนี้ผู้ขอเพิกถอนเป็นหลักในการพิจารณาเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็น
ไปตามเจตนารมณ์แท้จริงของหลักกฎหมายเรื่องนี้

อย่างไรก็ตามนักกฎหมายฝ่ายแรกที่เห็นว่า การตีความว่านิติกรรมใดทำให้เจ้าหนี้
เสียหายหรือไม่ต้องพิจารณาจากองค์ทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหลักนี้ ก็ยังมีความเห็นขัดแย้ง

กันอีกเกี่ยวกับปัญหาเรื่องค่าตอบแทนที่ลูกหนี้ได้รับจากการทำนิติกรรมนั้นว่าจะมีผลต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้หรือไม่ กล่าวคือ มีความเห็นแตกต่างกันออกเป็น 2 ฝ่ายดังนี้

ฝ่ายแรก นักกฎหมายฝ่ายนี้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงค่าตอบแทนที่ลูกหนี้ได้รับให้พิจารณาเพียงความของนิติกรรมนั้นทำให้เจ้าหนี้ไม่อาจยึดทรัพย์สินใด ๆ ของลูกหนี้มาชำระหนี้แทนหรือไม่เท่านั้น ¹

ฝ่ายที่สอง นักกฎหมายฝ่ายนี้เห็นว่าถ้าลูกหนี้ได้รับค่าตอบแทนจากการกระทำนิติกรรมนั้นตามราคาของตลาดหรือสูงกว่าราคาของตลาดจะถือว่านิติกรรมนั้นทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบไม่ได้ ทั้งนี้เพราะค่าตอบแทนนั้นทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้เท่าเดิมหรือมากกว่าก่อนการทำนิติกรรมนั้น ²

เกี่ยวกับปัญหานี้ผู้เขียนเห็นพ้องกับความเห็นของฝ่ายแรก เพราะผู้เขียนเห็นว่าหากพิจารณาค่าตอบแทนที่ลูกหนี้ได้รับมาเป็นสาระสำคัญแล้วจะทำให้เกิดช่องโหว่ของกฎหมายที่ลูกหนี้สามารถอาศัยช่องโหว่นั้นหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ กล่าวคือ ในประการแรกเนื่องจากค่าตอบแทนที่ลูกหนี้ได้รับนับปกติเป็นทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องตัวเปลี่ยนมือได้ง่าย หากลูกหนี้ประสงค์จะปกปิดแล้วก็ไม่อาจพิสูจน์ได้เลยว่าใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในเงินนั้นอย่างแท้จริง อีกประการหนึ่งคือเมื่อลูกหนี้เห็นว่าค่าตอบแทนในการทำนิติกรรมเป็นสาระสำคัญที่จะทำให้นิติกรรมนั้นเข้าข่ายเป็นนิติกรรมซึ่งลบล้างเจ้าหนี้หรือไม่แล้วลูกหนี้ก็อาจจะกำหนดค่าตอบแทนไว้สูง ๆ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีการชำระค่าตอบแทนกันเช่นนั้นจริงก็ได้ หรืออาจมีการชำระเช่นนั้นจริงแต่คืนกันในภายหลัง ฉะนั้นเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวและเพื่อให้มาตรการในการควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ให้รัดกุมมีประสิทธิภาพ จึงไม่น่าจะคำนึง

¹ ฎรายละเอียดยุติในบทที่ 2 ข้อ 1.2.1

2. เรื่องเดียวกัน

ถึงค่าตอบแทนที่ลูกหนี้ได้รับจากการทำนิติกรรมนั้น เป็นหลักในการพิจารณาว่าเป็นนิติกรรมที่ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบหรือไม่

ปัญหาประการต่อมาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของนิติกรรมที่จะเพิกถอนก็คือระยะเวลาในการพิจารณาฐานะของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งก็มีความเห็นแตกแยกกันออกเป็น 2 ฝ่ายเช่นกัน กล่าวคือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า ท้องพิจารณาฐานะของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในขณะที่เจ้าหนี้ขอเพิกถอนนิติกรรม ¹

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ควรพิจารณาฐานะของกองทรัพย์สินในขณะที่ลูกหนี้กระทำนิติกรรมที่เจ้าหนี้ขอเพิกถอน ²

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นของฝ่ายที่สอง เพราะหากในขณะที่กระทำนิติกรรมนั้น ลูกหนี้มีทรัพย์สินอื่น ๆ อีกมากมายจะถือว่าลูกหนี้ได้ทำนิติกรรมเพื่อให้เจ้าหนี้เสียเปรียบอย่างไรได้

เกี่ยวกับปัญหาเรื่องลักษณะของนิติกรรมที่จะเพิกถอนนี้ ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะว่าในการตีความว่านิติกรรมใดทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงกองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นสำคัญว่า ผลของนิติกรรมนั้นทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ขณะกระทำนิติกรรมนั้นลดน้อยลงจนเจ้าหนี้ไม่อาจบังคับชำระหนี้ไม่ว่าโดยวิธีใดจากกองทรัพย์สินนั้นได้เลย หรือบังคับชำระหนี้ได้แต่ไม่เต็มจำนวน โดยไม่คำนึงถึงค่าตอบแทนที่ลูกหนี้ได้รับจากการทำนิติกรรมนั้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักกฎหมายเรื่องนี้ และเพื่อให้มาตรการในการควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ

1 เรื่องเดียวกัน

2 เรื่องเดียวกัน

2. ปัญหาเกี่ยวกับเจาหนีที่มีสิทธิขอเพิกถอน

จากการศึกษาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาจะเห็นได้ว่า วิธีการวางแผนของลูกหนี้ ในการทำนิติกรรมซึ่งเจาหนีได้พัฒนาถึงขั้นวางแผนเจาหนีในอนาคคแล้ว ปัญหา จึงเกิดขึ้นว่าเมื่อขอเท็จจริงฟังได้โดยชัดแจ้งว่าลูกหนี้ได้กระทำการนิติกรรมนั้นโดยวางแผนที่จะเจาหนีในอนาคค ดังนั้นเจาหนีนั้นจะมีสิทธิขอเพิกถอนนิติกรรมนี้ได้หรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากถ้อย คำในมาตรา 237 ทำให้เห็นได้ว่า เจาหนีที่จะขอเพิกถอนนิติกรรมซึ่งเจาหนีได้จะตอง มีฐานะเป็นเจาหนีก่อนที่ลูกหนี้จะทำนิติกรรมที่จะเพิกถอนนั้น หากเป็นเจาหนีภายหลังจากนั้น ก็ไม่สามารถเพิกถอนได้ ซึ่งในปัญหานี้มักกฎหมายมีความเห็นแตกแยกกันเป็น 2 ฝ่าย กล่าวคือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า ถ้อยคำในค้วบทมาตรา 237 ชัดแจ้งแล้วว่าไม่อาจตี ความให้รวมไปถึงเจาหนีในอนาคคด้วย เพราะบัญญัติไว้ว่าลูกหนี้กระทำโดยรู้อยู่ว่าจะ เป็นทางทำให้เจาหนีเสียเปรียบ จึงหมายถึงเฉพาะเจาหนีในขณะทำนิติกรรมเท่านั้น ²

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า น่าจะตีความมาตรา 237 ว่ารวมถึงเจาหนีในอนาคค ได้ด้วย โดยตีความคำว่า " จะ " ว่าหมายถึงเสียเปรียบภายหน้าได้ด้วย ³

สำหรับผู้เขียนเห็นว่า เจาหนีในอนาคคนี้ น่าจะขอเพิกถอนนิติกรรมที่ลบลสิทธิ ของตนได้ เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้กฎหมายไม่สามารถควบคุมพฤติการณ์ของลูกหนี้ที่ประสงค์ จะเจาหนีโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายนี้ได้ ดังนั้นเพื่อขจัดข้อโต้แย้งในเรื่องนี้และ เพื่อความแน่นอน ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่าควรบัญญัติลงไปให้ชัดแจ้งว่าเจาหนีที่จะใช้สิทธิ

1 คุรายละเอียดในบทที่ 2 ข้อ 1.2.3
2 คุรายละเอียดในบทที่ 4 ข้อ 2
3 เรื่องเดียวกัน

ขอเพิกถอนนี้ให้รวมถึง เจาหนี้ในอนาคตกาย ท่านองเดียวกันที่ The Uniform of Fraudulent Conveyance Act, 1918 ของสหรัฐอเมริกาบัญญัติไว้¹ อย่างไรก็ตามควรมีข้อจำกัดไว้ควรวา เจาหนี้ในอนาคตจะต้อง เป็นผู้พิสูจน์ให้เห็นโดยชัดแจ้งว่า ลูกหนี้ได้กระทำการนั้นเพื่อฉ้อฉลคนไทยตรง นอกจากนี้ควรที่จะกำหนดเวลาของการ เป็นเจาหนี้ไว้ควรวาต้องมีฐานะ เป็นเจาหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด นับแต่วันที่ลูกหนี้ได้ กระทำการที่เจาหนี้นั้นขอเพิกถอนด้วย ทั้งนี้ เพื่อตัดความยุ่งยากมิให้เจาหนี้ในอนาคต ขอเพิกถอนโดยไม่สิ้นสุด โดยบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 237 เป็นวรรคสุดท้ายท่านองนี้ คือ

"เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ เจาหนี้ให้หมายรวมถึง เจาหนี้ภายหลังจากที่ ลูกหนี้ได้กระทำการนั้นแล้วไม่เกิน 1 ปี ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้กระทำการนั้น โดยเล็ง เห็นว่าจะ เป็นทางทำให้ตนเสียเปรียบโดยตรง"

3. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีดำเนินการขอ เพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจาหนี้ในชั้นร้อง ชักทรัพย์

เนื่องจากแนวปฏิบัติในศาลไทยปรากฏว่า เมื่อมีผู้ร้องชักทรัพย์เขามาว่าทรัพย์ ที่เจาหนี้ตามคำพิพากษานำยึดนั้นลูกหนี้ได้โอนให้คนอื่นแล้ว เจาหนี้อาจจะยกข้อต่อสู้ว่า นิติกรรมที่ลูกหนี้กับผู้ร้องชักทรัพย์ได้กระทำขึ้นนั้น เป็นนิติกรรมที่ทำให้เจาหนี้เสียเปรียบ และขอให้ศาลพิพากษา เพิกถอนนิติกรรมนั้นเสียได้ ซึ่งผู้เขียนก็เห็นสอดคล้องกับแนวปฏิบัติ ดังกล่าว เพราะจะทำให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ไม่ช้าชอนและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่เสียความเป็นธรรมแก่คู่ความฝ่ายใดแต่ก็มีข้อโต้แย้งอยู่เพียงว่า แนวปฏิบัติดังกล่าว เป็น

¹ ฎ The Uniform of Fraudulent Conveyance Act 1918

การชดเชยหลักกฎหมายโดยชัดแจ้ง ทั้งนี้เพราะเมื่อเจาหนี้รับว่าลูกหนี้กับผู้รองชดเชยทรัพย์สินกระทำ
 นิติกรรมซึ่งฉ้อฉลจนแล้วก็ตามก็เท่ากับว่า เจาหนี้ยอมรับว่าทรัพย์สินที่ตนนำยึดได้โอนไปเป็นกรรม-
 สิทธิ์ของผู้รองชดเชยแล้วโดยผลของนิติกรรมนั้น ดังนั้นการที่ศาลยอมวินิจฉัยเกี่ยวกับนิติกรรม
 ซึ่งฉ้อฉลเจาหนี้ไปใช้ชั้นรองชดเชยเลยเช่นนี้จึง เท่ากับว่าปล่อยให้เจาหนี้นำยึดทรัพย์สินซึ่งไม่
 ใช่ของลูกหนี้ หรือลูกหนี้มีกรรมสิทธิ์ร่วมอยู่ด้วยนั่นเอง 1 ฉะนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ผู้เขียน
 จึงเห็นว่าควรบัญญัติกฎหมายรองรับสิทธิ์นี้ของเจาหนี้ไว้เสียเลยว่า เจาหนี้ความคำพิพากษา
 อานำยึดทรัพย์สินซึ่งเจาหนี้ตามคำพิพากษา เชื่อว่ากรรมสิทธิ์เปลี่ยนไปเป็นของบุคคลอื่นโดย
 นิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจาหนี้ได้โดยไมตองร้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมนั้นเสียก่อนก็ได้ เช่นเดียวกับ
 กับที่ The Uniform of Fraudulent Couveyance Act , 1918 บัญญัติไว้ใน
 Section 9 (b) 2 โดยบัญญัติเพิ่มเติมทำนองนี้คือ

" เจาหนี้ตามคำพิพากษานำยึดทรัพย์สินซึ่งตนเชื่อว่ากรรมสิทธิ์เปลี่ยนไปเป็น
 ของบุคคลอื่นโดยนิติกรรมซึ่งลูกหนี้กระทำขึ้นเพื่อฉ้อฉลสิทธิของตนได้เสมือนหนึ่งว่ายังเป็นของ
 ลูกหนี้ตามคำพิพากษาอยู่ "

4. ปัญหาเกี่ยวกับผลของการเพิกถอนนิติกรรม

เนื่องจากกฎหมายไทยมิได้บัญญัติถึงผลของการเพิกถอนนิติกรรมไว้โดยละเอียด
 คงบัญญัติถึงเฉพาะบางกรณีเท่านั้น ดังนั้นจึงเกิดปัญหาว่าเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอนแล้ว
 ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ ทางนิติกรรมนั้นที่กลับมาเป็นของลูกหนี้ตามเดิมนั้น เป็นการ
 กลับคืนมาในลักษณะใด จะใช้หลักกฎหมายเรื่องใดบังคับแก่กรณีนี้ ซึ่งนักกฎหมายมีความเห็น
 แยกแยกออกเป็น 2 ฝ่ายคือ

1 ฎีกายละเอียดในพทที่ 3 ข้อ 1.5
 2 ฎีกายละเอียดในพทที่ 2 ข้อ 1.1.2

ฝ่ายแรก เห็นว่าใช้หลักกฎหมาย เรื่องนิติกรรมบังคับ

ฝ่ายที่สอง เห็นว่าใช้หลักกฎหมาย เรื่องลาภมิควรได้มาใช้บังคับ

ซึ่งในปัญหาที่ผู้เขียนเห็นว่า เพื่อการแน่นอนของกฎหมาย ควรที่จะบัญญัติถึงผลของการเพิกถอนไว้เลยว่าจะใช้กฎหมายลักษณะใดบังคับแก่กรณีนี้ ซึ่งตามความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าควรนำหลักกฎหมาย เรื่องลาภมิควรได้มาใช้บังคับแก่กรณีนี้จึงจะใกล้เคียงและเหมาะสมที่สุด¹ จึงขอเสนอแนะให้บัญญัติเพิ่มเติมเรื่องนี้ไว้ทำนองเกี่ยวกับการถอนคืนการให้ทานมาตรา 534 และการคืนการครอบครองตามมาตรา 1376 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้คือ

* เมื่อศาลได้พิพากษาให้เพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้แล้ว ท่านให้ส่งคืนทรัพย์สินหรือประโยชน์หรือค่าตอบแทนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าควยลาภมิควรได้โดยอนุโลม*

5. ปัญหาเกี่ยวกับกรณีที่ดินที่ห้ามนิติกรรม เพื่อเพิ่มภาระการชำระหนี้ให้แก่ตนเอง

เนื่องจากนักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า นิติกรรมเพิ่มภาระการชำระหนี้ให้แก่ตนเองของลูกหนี้ เจ้าหนี้จะขอเพิกถอนโดยอาศัยหลักกฎหมาย เรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้ไม่ได้ แต่ศาลฎีกากลับวินิจฉัยไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นที่ว่าไม่ควรรื้อให้เพิกถอน แต่การที่จะไม่ให้เพิกถอนเสียเลยก็จะทำให้กฎหมายมีช่องว่างให้ลูกหนี้อาศัยโอกาสใช้สิทธิของตนเกินไปจนทำให้เจ้าหนี้เสียหายได้² ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้บัญญัติกฎหมาย เกี่ยวกับกรณีนี้ไว้โดยชัดเจนเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว โดยบัญญัติ

¹ ฎีกาฎีกา เล่มที่ 3 ข้อ 2.5

² ฎีกาฎีกา เล่มที่ 4 ข้อ 1

ให้เจ้าหน้าที่ขอเพิกถอนนิติกรรมเหล่านี้ได้ แต่ต้องกำหนดขอบเขตไว้ให้ชัดเจนว่า เฉพาะกรณีที่ถูกหนีได้กระทำไปโดยไม่มีเหตุผลสมควรหรือจำเป็นที่จะต้องกระทำ นิติกรรมนั้น เห็นได้ชัดว่าเป็นการจงใจทำให้เจ้าหน้าที่เสียเปรียบ นอกจากนี้ต้อง ได้ความด้วยว่าบุคคลผู้ทำนิติกรรมกับลูกหนี้เป็นผู้ไม่สุจริต โดยรู้ถึงข้อเท็จจริงที่ทำให้เจ้าหน้าที่เสียเปรียบนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าควรจะมีบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติม ท่านองนี้ คือ

" เจ้าหน้าที่ขอที่จะร้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมที่ถูกหนีกระทำเพื่อ เพิ่มภาระการชำระหนี้ให้แก่ตนเองโดยไม่มีเหตุผลสมควร ทั้งที่รู้อยู่ว่าจะเป็นทาง ทำให้เจ้าหน้าที่เสียเปรียบได้ เว้นแต่บุคคลที่ทำนิติกรรมกับลูกหนี้จะได้อำนาจนิติกรรม นั้นโดยไม่รู้เท่าถึงข้อความจริงดังกล่าว"

ปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนเห็นว่า เป็นปัญหาสำคัญของหลักกฎหมาย เรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉล เจ้าหน้าที่สมควรจะได้รับการปรับปรุงและแก้ไข เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติมากที่สุด หากปล่อยไว้เช่นนี้ต่อไปนอกจาก จะทำให้หลักกฎหมายเรื่องนี้ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์ แล้ว ยังก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและเกิดความสับสนในการใช้กฎหมายโดยไม่มี ที่สิ้นสุดอีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย